

ჩვენნი სოფელი

სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ყოველთვიური გამოცემა

ივნისი/2016 - N9

ნომერშია:

საპარტევლოს პრემიერ-მინისტრი

საქართველოში დანერგულია სოფლის ფეხზე წამოდგომის შეუქცევადი პროცესი, რაც ძალიან მნიშვნელოვანია, რადგან სოფლის ძლიერებაზე დამოკიდებული ჩვენი ქვეყნის ძლიერება.

გვ. 2

შეხვედრა კათოლიკოს-პატრიარქთან

გვ. 4

სოფლის მეურნეობის მინისტრი ოთარ დანელია სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქს, ილია II-ს შეხვდა

ENPARD GEORGIA II

გვ. 8

ხელი მოეწერა „ევროპის სამეზობლო პროგრამა სოფლის მეურნეობისა და სოფლის განვითარებისათვის საქართველოში“ II ეტაპის (ENPARD Georgia II) საფინანსო შეთანხმებას

ქართული თაფლის გზა ევროპისკენ

გვ. 5

სურსათის ეროვნულმა სააგენტომ თაფლის ხარისხის კონტროლის საერთაშორისო სისტემა დანერგა

პირველი ივნისი - ბავშვთა დაცვის საერთაშორისო დღე

გვ. 10-11

ბავშვთა დაცვის საერთაშორისო დღე სოფლის მეურნეობის სამინისტროში

რჩევა ფარმაცეპეტივის

გვ. 14-15

კიტრის აგროტექნოლოგია

საქართველოს პრემიერ-მინისტრი

საქართველო უძველესი და მდიდარი სასოფლო-სამეურნეო ტრადიციების ქვეყანაა. სწორედ სოფლის გადარჩენა და აღორძინება იყო ჩვენი მიზანი, როდესაც ხელისუფლებაში მოსვლისთანავე სოფლის მეურნეობა ჩვენი მთავრობის საქმიანობის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტულ მიმართულებად გამოვაცხადეთ. ჩვენ დავინყვით სოფლის ფეხზე წამოყენების პროცესი, რადგან ვარგად ვიცით, რომ სოფლის სიძლიერეზეა დამოკიდებული ჩვენი ქვეყნის ძლიერება.

სწორედ ამიტომ, მთავრობა ძალისხმევას არ იშურებს და ყველაფერს აკეთებს იმისათვის, რომ ხელი შეუწყოს სოფლის განვითარებას. ჩვენი დანერგული პროექტები პირველი ნაბიჯებია სოფლის ფეხზე დაყენებისა და ეკონომიკური გაძლიერებისათვის, სასოფლო-სამეურნეო დარგების განვითარებისათვის, გლეხებისა და ფერმერების ნახალისებისათვის. ჩვენი მიზანია, არ დაგვრჩეს მინა დაუშუშავებელი, მივიღოთ რაც შეიძლება მეტი მოსავალი და შევძლოთ მისი გადამუშავება და რეალიზება, ხელი შევუწყოთ ქვეყანაში ახალი სანარმოების შექმნას, ადგილობრივი წარმოების განვითარებას, ექსპორტის გაზრდას და, რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია, სამუშაო ადგილების გაჩენას.

დღეს უკვე შეგვიძლია კონკრეტულ შედეგებზე ვილაპარაკოთ - სხვადასხვა პროექტის მეშვეობით, სახელმწიფომ დახმარება გაუწია 700 000-ზე მეტ მცირე ფერმერს; 2014 წლის შემდეგ დაარსდა თითქმის 1500 კოოპერატივზე მეტი და მათი წევრების რაოდენობა 12000 ვაცს აღემატება; ვახორციელებთ შეღავათიანი აგროკრედიტის პროექტს, დავნერგეთ თანადაფინანსების სხვა მექანიზმებიც, რაც ხელს უწყობს ახალი სანარმოების შექმნას. შეღავათიანი აგროკრედიტის ამოქმედებამ მოგვითქანა 150 ახალი სანარმო, გაფართოვდა 700 სანარმო. მოქმედებს სანერგე მეურნეობებისა და ბაღების თანადაფინანსებაზე ორიენტირებული მრავალი ახალი პროექტი, მათ შორის, „დანერგე მომავალი“, რომელიც ხელს უწყობს სოფლის მეურნეობის პროდუქტების ხარისხის ზრდას.

უკანასკნელ წლებში დიდი წარმატება გვაქვს მევენახეობის განვითარებაში. ბოლო 3 წლის განმავლობაში 6 ათას ჰექტარზე მეტი ახალი ვენახი გაშენდა, რაც ცხადყოფს, რომ ქართული სოფელი ფეხზე წამოდგომას იწყებს და ძლიერდება. და ეს ჩვენი მიზანმიმართული პოლიტიკის შედეგია.

ბოლო 3 წელიწადში ქვეყანაში მევენახეობა-მეღვინეობის ძალიან მზარდი დინამიკაა - ქვეყნის მასშტაბით მევენახეობა 400 მილიონ ლარზე მეტი შემოსავალი მიიღეს. ჩვენ ყველაფერს ვაკეთებთ, რომ ეს ტენდენცია მომავალშიც შენარჩუნდეს.

მნიშვნელოვანია ზრუნვა ქართული ღვინის რეალიზაციასა და ახალი ბაზრების ათვისებაზე, რაც ბოლო წლებში შესამჩნევადაა გააქტიურებული. **ათობით მილიონი ლარია გამოყოფილი საქართველოს ღვინის ექსპორტის ნახალი-სებისათვის.** ტრადიციული ბაზრების შენარჩუნება, რა თქმა უნდა, მნიშვნელოვანია, მაგრამ ასევე მნიშვნელოვანია ახალი ბაზრების ათვისებაც, რასაც ვაკეთებთ კიდევ. ვეროპის ბაზარზე ქართული ღვინო სულ უფრო ცნობილი ხდება, იზრდება ინტერესი ქართული ღვინის მიმართ ამერიკის შეერთებულ შტატებშიც.

საამაყო, რომ მსოფლიო მეღვინეობის ბიზნესის ცენტრში - ბორდოს ღვინის ცივილიზაციათა მუზეუმში, რომელიც წელს, 31 მაისს გაიხსნა, საქართველოს გამოუყვეს სპეციალური ადგილი, ხოლო მომავალი წლის მთელი

სეზონი ქართული ღვინოსა და მეღვინეობას მიეძღვნება. ჩვენ შევძლებთ ბორდოში წარვადგინოთ ქართული მეღვინეობა და საქართველო, როგორც მსოფლიო მეღვინეობის აკვანი. დარწმუნებული ვარ, მთავრობა და კერძო სექტორი ერთობლივი ძალისხმევით მიაღწევენ იმას, რომ საქართველო გახდება ერთ-ერთი ყველაზე პატივსაცემი და ცნობილი მეღვინეობის ქვეყანა მსოფლიოში, ქართული ღვინო კი, სერიოზულ მეტოქეობას გაუწევს საუკეთესო ღვინოებს მსოფლიოში და ღირსეულ ადგილს დაიმკვიდრებს საყოველთაოდ აღიარებულ ბრენდებს შორის.

დარწმუნებული ვარ, მეღვინეობა-მევენახეობას სოფლის მეურნეობის არც სხვა დარგები ჩამორჩება და ჩვენი ეკოლოგიურად სუფთა, მაღალი ხარისხის პროდუქტი ვეროპისა და სხვა საერთაშორისო ბაზარზე დაიმკვიდრებს თავის ადგილს. რა თქმა უნდა, ამისათვის დიდი შრომაა გასანევი, სოფლებში პრობლემები ჯერ კიდევ ბევრია. სოფლის მეურნეობა წლების განმავლობაში ნადგურდებოდა, და ვარგად ვიცით, რომ დარგის აღორძინებისთვის სამწლიანი ძალისხმევა და განხორციელებული თუნდაც, მსხვილი პროექტები საკმარისი არ არის. მაგრამ, მჯერა, ეტაპობრივად ჩვენ ყველაფერს მოვაგვარებთ, ყველა პრობლემას მოვუვლით, ჩვენ გვაქვს საკმარისი რესურსი საიმისოდ, რომ სოფელი ავადორძინოთ, რაც ხალხს ეკონომიკურად წელში გამართავს და გააძლიერებს.

ENPARD GEORGIA II

სასტუმროში „ქორთიარდ მარიოტი“ „ევროპის სამეზობლო პროგრამა სოფლის მეურნეობისა და სოფლის განვითარებისათვის საქართველოში“ II ეტაპის (ENPARD Georgia II) საფინანსო შეთანხმებაზე ხელმოწერის ცერემონია გაიმართა.

ღონისძიებას ევროკომისიის ევროპული სამეზობლო პოლიტიკისა და გაფართოების მოლაპარაკებების გენერალური დირექტორატის გენერალური დირექტორის მოადგილე კატერინა მატერნოვა, ევროკავშირის ელჩი საქართველოში იანუშ ჰერმანი, ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრი, ვიცე-პრემიერი დიმიტრი ქუშიშვილი, ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში ინტეგრაციის საკითხებში სახელმწიფო მინისტრი დავით ბაქრაძე და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ოთარ დანელია ესწრებოდნენ.

საფინანსო შეთანხმებას ხელი ევროკომისიის ევროპული სამეზობლო პოლიტიკისა და გაფართოების მოლაპარაკებების გენერალური დირექტორატის გენერალური დირექტორის მოადგილემ, კატერინა მატერნოვამ და ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში ინტეგრაციის საკითხებში სახელმწიფო მინისტრმა, დავით ბაქრაძემ მოაწერეს.

„უმნიშვნელოვანესია, რომ რეფორმები, რომელებსაც ვახორციელებთ, ევროკავშირის მიერ არის მხარდაჭერილი. ENPARD I იყო ერთ-ერთი წარმატებული პროგრამა სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობისთვის. საქართველოს სახელმწიფოს მიერ შემუშავებულ პროგრამებთან ერთად, ევროკავშირის მხარდაჭერა სოფლის მეურნეობის დარგის თანმიმდევრული და მდგრადი განვითარების საშუალებას იძლევა, რაც ძალიან მნიშვნელოვანია ჩვენი ქვეყნის წინსვლისთვის. პროგრამის მეორე ეტაპი - ENPARD II, რომლის ბიუჯეტიც 50 მილიონი ევროა, ჩვენი ფერმერების კონკურენტუნარიანობის ამაღლებასა და სოფლის მეურნეობისა და სოფლის განვითარებას მოხმარდება“, - აღნიშნა ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში ინტეგრაციის საკითხებში სახელმწიფო მინისტრმა, დავით ბაქრაძემ.

პროგრამის განხორციელება 2016-2019 წლებშია დაგეგმილი და მისი მიზანი სოფლის მეურნეობისა და სოფლის განვითარების პოლიტიკის, რეფორმების ხელშეწყობა და მასთან დაკავშირებული სერვისების მიწოდების გაუმჯობესებაა.

პროგრამის მთლიანი ბიუჯეტი 50 მილიონი ევროა, რაც საბიუჯეტო, საგრანტო და ტექნიკურ დახმარებას გულისხმობს.

აღსანიშნავია, რომ ევროინტეგრაციის პროცესში მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება ევროკავშირის ფინანსურ დახმარებას, რომელიც წლების განმავლობაში ევროკავშირის სხვადასხვა მიმართულების საბიუჯეტო პროგრამისა და ინტერუმენტის საშუალებით ხორციელდება.

როგორც სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ დანელიამ აღნიშნა, ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმებაზე ხელმოწერის შემდეგ საქართველო ახალი რეალობისა და გამოწვევების წინაშე დგას. ჩვენ გვაქვს ვალდებულება მოვახდინოთ როგორც ჩვენი ქვეყნის კანონმდებლობის ევროპულ კანონმდებლობასთან დაახლოება, ასევე ევროპულ ბაზრებზე ინტეგრაცია და ინსტიტუციური განვითარება.

„ევროპის სამეზობლო პროგრამა სოფლის მეურნეობისა და სოფლის განვითარებისათვის საქართველოში“ (ENPARD) II ეტაპის ფარგლებში, 2015 წელს უკვე დაიწყო სამი საპილოტე პროექტის განხორციელება ლაგოდების, ყაზბეგის და ბორჯომის მუნიციპალიტეტებში. საპილოტე პროექტის მიზანს სოფლის განვითარებისთვის ახალი ინიციატივებისა და პროგრამების ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართულობით შემუშავება წარმოადგენს“, - განაცხადა ოთარ დანელიამ.

როგორც გენერალური დირექტორის მოადგილემ, კატერინა მატერნოვამ აღნიშნა, ევროკავშირის დახმარება განკუთვნილია ფერმერებისთვის, რათა მათ შეძლონ პროდუქციის ევროპული სტანდარტით წარმოება.

„პირადად ჩემთვის ძალიან საამაყოა ის ფაქტი, რომ ევროკავშირის დახმარებით შესაძლებელი გახდა ქართული მოცვის ევროპულ ბაზარზე რეალიზაცია. მისასალმებელია ისიც, რომ სასულიერო პირები არიან ჩართული თაფლის წარმოებაში. მათ მიერ წარმოებულ პროდუქციას ევროკავშირში გასვლის პოტენციალი აქვს. მოხარული ვარ, რომ დღეს კიდევ ერთ სასარგებლო პროგრამას მოვწერა ხელი“, - განაცხადა კატერინა მატერნოვამ.

ევროპის სამეზობლო პროგრამა სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარებისათვის (ფაზა II, ENPARD საქართველო II)

პროგრამის განხორციელების ვადები: 2016-2019 წლები
პროგრამის ბიუჯეტი: 50 მილიონი ევრო

პროგრამის მიზანი:

2015 წელს მომზადდა და 2016 წელს ხელი მოეწერა „ევროპის სამეზობლო პროგრამა სოფლისა და სოფლის განვითარებისათვის“ ENPARD II-ის შეთანხმებას, რაც გულისხმობს სოფლად განვითარების ინიციატივების დაფინანსებისთვის დამატებითი 50 მილიონი ევროს მობილიზებას. 2015 წელს უკვე დაიწყო სამი საპილოტე პროექტის განხორციელება ლაგოდების, ყაზბეგის და ბორჯომის მუნიციპალიტეტებში. აღნიშნულ მუნიციპალიტეტებში შეიქმნა ადგილობრივი სამოქმედო ჯგუფები, რომელთა შემადგენლობაში მუნიციპალიტეტის, კერძო სექტორისა და თემის წარმომადგენლები არიან გაერთიანებული. აღნიშნული ჯგუფები აქტიურად ჩაერთვებიან ადგილობრივი საჭიროებების განსაზღვრაში და დაგეგმილი აქტივობების განხორციელებაში, რაც მიზნად ისახავს სოფლად განვითარებისა ახალი პროექტების, ინიციატივებისა და პროგრამების ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართულობით შემუშავებას.

პროგრამის ძირითადი მიმართულებები:

- * სასოფლო-სამეურნეო სექტორის გაზრდილი კონკურენტუნარიანობა და მდგრადობა;
- * გაუმჯობესებული სანიტარიული, ფიტოსანიტარიული, სურსათის უსაფრთხოებისა და ხარისხის სტანდარტები, აგრეთვე კონტროლისა და ინსპექციის პროცედურები;
- * დივერსიფიკაციის გზით გაუმჯობესებული სამუშაო და საცხოვრებელი პირობები აგრარულ რეგიონებში;

პროგრამის მთლიანი ბიუჯეტი 51 მილიონი ევრო, რაც გულისხმობს საგრანტო და ტექნიკურ დახმარებას.

27 მილიონი ევრო განკუთვნილი პირდაპირი საბიუჯეტო დახმარებისთვის, ეს თანხები გამოიყოფა სამ ერთჯერად ტრანშად, რაც დამოკიდებულია ევროკავშირისა და საქართველოს მთავრობას შორის გაფორმებული საფინანსო ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ზოგადი და სპეციფიკური პირობების დაკმაყოფილებაზე.

23 მილიონი ევრო საგრანტო დახმარება - ეს თანხები განკუთვნილია სოფლად განვითარების და ადგილობრივი სამოქმედო ჯგუფების მიერ შემუშავებული ინიციატივების დაფინანსებაზე. გრანტები გაიცემა საქართველოში მომუშავე საერთაშორისო არასამთავრობო ორგანიზაციებზე.

შეხვედრა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქთან

სოფლის მეურნეობის მინისტრი ოთარ დანელია სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქს, ილია II-ს შეხვდა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ განხორციელებულ რეფორმებზე ინფორმაცია მიანოდა.

მინისტრმა დარგის განვითარების სტრატეგიის ძირითად მიმართულებებზე ისაუბრა, მათ შორის, სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციის მნიშვნელობაზე, სარწყავი სისტემების სარეაბილიტაციო სამუშაოებზე, მექანიზაციისა და სურსათის უვნებლობის საკითხები.

ოთარ დანელიამ ხაზგასმით აღნიშნა, რომ სოფლის მეურნეობის დარგის განვითარებისთვის სამეცნიერო-კვლევით საქმიანობასა და სოფლის მეურნეობის ექსტენციის განვითარებას განსაკუთრებული როლი ენიჭება. სოფლის მეურნეობის მინისტრმა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ჭილაურას საცდელ მეურნეობაში მიიწვია, სადაც ქართული ვაზის 400-ზე მეტი ჯიშია დაცული.

საპატრიარქოში გამართულ შეხვედრაზე, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა ქვეყანაში სოფლის მეურნეობის დარგის განვითარების მნიშვნელობაზე გაამახვილა ყურადღება და სასოფლო-სამეურნეო მიწის ეფექტიანად ათვისებასთან დაკავშირებით სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ხედვით დაინტერესდა. მისმა უწმინდესობამ მიწათმოქმედების მნიშვნელობის შესახებ საუბრისას აღნიშნა, რომ სასურველია, ქვეყანაში დაუმუშავებელი მიწა აღარ დარჩეს. კათოლიკოს-პატრიარქმა, მეფუტკრეობის და მეაბრეშუმეობის დარგის განვითარების ხელშეწყობის მიზნით, სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან მჭიდრო თანამშრომლობის სურვილი გამოთქვა.

ოთარ დანელიამ დეტალურად ისაუბრა სოფლის მეურნეობის სამინისტროს პროექტების - „დანერგე მომავალი“, „აგროდაზღვევა“, „მცირემიწიან ფერმერთა საგაზაფხულო სამუშაოების ხელშეწყობის პროექტი“, „შეღავათიანი აგროკრედიტი“ - მიმდინარეობაზე და მიღწეულ შედეგებზე.

შეხვედრაზე საპატრიარქოს მევენახეობა-მეღვინეობის ეროვნული ცენტრის ხელმძღვანელის მოადგილემ, გიორგი ანდრიაძემ სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და საპატრიარქოს ერთობლივი საქმიანობისა და იმ მემორანდუმის შესახებ ისაუბრა, რომლის მიზანია სამონასტრო მევენახეობა-მეღვინეობის მიმართულების განვითარება, ეპარქიებში ვაზის ადგილობრივი უნიკალური ჯიშების პოპულარიზაცია და ქართული ისტორიული დიასპორის ტერიტორიაზე ვაზის ქართული, ენდემური ჯიშების მოძიება-გაშენება.

როგორც სოფლის მეურნეობის მინისტრმა აღნიშნა, ეპარქიებში უკვე დარგულია ქართული ვაზის სხვადასხვა ჯიშის ნამყენი ნერგები, რაც მეღვინეობა-მევენახეობის დარგის პოპულარიზაციას უწყობს ხელს.

საქართველოს საპატრიარქოში გამართულ შეხვედრას პროტოპრესვიტერი გიორგი მვიადაძე, სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე იური ნოზაძე, გორის უნივერსიტეტის რექტორი გიორგი სოსიაშვილი, ასევე სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

საერთაშორისო გამოფენა „კასპიან აგრო 2016“

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ დანელიამ აზერბაიჯანის რესპუბლიკაში, საერთაშორისო გამოფენის „კასპიან აგრო 2016“ გახსნაში მიიღო მონაწილეობა.

საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ორგანიზებით, ქართულ სტენდზე წარმოდგენილი იყო 9 ქართული კომპანიის - „კულა“, „ლივო“, „თელავის ღვინის მარანი“, „LILI Wine“, „ზედაზენი“, „კახური ღვინის მარანი“, „ჭერეთის ღვინის მარანი“ და „შალოშვილის ღვინის მარანი“ - პროდუქცია, რომელიც 30-ზე მეტი ქვეყნის წარმომადგენელმა დააგემოვნა.

ქართული სტენდი აზერბაიჯანის რესპუბლიკის პრეზიდენტმა, ილჰამ ალიევმა დაათვალიერა.

საერთაშორისო გამოფენაში „კასპიან აგრო 2016“ სხვადასხვა ქვეყნის, მათ შორის, გერმანიის, იტალიის, ესპანეთის, რუსეთის, თურქეთის, ინდონეზიის, ნიდერლანდების და სხვა, 400-მდე კომპანია მონაწილეობდა. საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრმა ქართულ სტენდზე აზერბაიჯანელ კოლეგას, ჰეიდარ ასადოვსა და ბელარუსის ვიცეპრემიერს, მიხაილ რუსს უმასპინძლა.

„აზერბაიჯანის რესპუბლიკა ჩვენი სტრატეგიული სავაჭრო პარტნიორია. ასეთ მასშტაბურ გამოფენებში მონაწილეობა ამ პარტნიორული ურთიერთობის კიდევ უფრო გაღრმავებისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია. ქართულ სტენდზე წარმოდგენილი იყო 9 კომპანიის პროდუქცია და გამოფენის დამთვალიერებელს საშუალება ჰქონდა, მიეღო ინფორმაცია ქართულ აგროწარმოებზე. ვფიქრობთ, სამომავლოდ გამოფენის მონაწილე კომპანიების რაოდენობა გაიზრდება. გამოითქვა ინტერესი და, შესაბამისად, მომავალ წელს გამოფენაზე რძისა და რძის პროდუქციის მწარმოებელი კომპანიებიც იქნებიან წარმოდგენილი. მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ გაზრდილია ინტერესი საქართველოსთან აგრარული პროდუქციით ვაჭრობის ურთიერთობების და ერთობლივი წარმოების მიმართულებებით. ვფიქრობთ, ინვესტირებისთვის, რომლებსაც საქართველოში ინვესტიციების განხორციელების სურვილი აქვთ, გარკვეული პირობების გაუმჯობესების საკითხებზე ვიმსჯელოთ“, - აღნიშნა ოთარ დანელიამ.

აზერბაიჯანის რესპუბლიკაში ვიზიტის დროს, საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრი აგროსამრეწველო სექტორის საერთაშორისო გამოფენის ფარგლებში გამართულ აგროფორუმს დაესწრო. ფორუმში 30-მდე ქვეყნის ოფიციალური პირი და აგროსექტორის წარმომადგენელი იღებდა მონაწილეობას. ოთარ დანელიამ ფორუმზე სიტყვით გამოსვლის დროს საქართველო-აზერბაიჯანის შორის მჭიდრო ურთიერთობებზე გაამახვილა ყურადღება და საქართველოში აგრარული მიმართულებით განხორციელებულ რეფორმებზე ისაუბრა. ოთარ დანელიამ იმედი გამოთქვა, რომ სოფლის მეურნეობის მიმართულებით საერთო პროექტების განხორციელება კიდევ უფრო შეუწყობს ხელს ორ ქვეყანას შორის არსებული ურთიერთობების გაღრმავებას.

გამოფენა „კასპიან აგრო 2016“ რეგიონში ერთ-ერთი ყველაზე მასშტაბურია, სადაც წარმოდგენილია როგორც სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის მწარმოებელი კომპანიები, ისე მსხვილი სადისტრიბუციო ქსელები. ყოველწლიურად, გამოფენის ფარგლებში, ექსპერტებთან

შეხვედრები, დანადგარებისა და აღჭურვილობების საჩვენებელი გამოცდა და ინოვაციური ტენდენციების პრეზენტაციები ტარდება.

საქართველო წელს მეორედ იღებს მონაწილეობას გამოფენაში და წელსაც, ისევე როგორც 2015 წელს, ქართულ სტენდს „ქვეყნის საუკეთესოდ წარდგენისთვის“ ჯილდო გადაეცა.

ვიზიტის ფარგლებში, საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრმა ოთარ დანელიამ, მინისტრის პირველ მოადგილესთან ნოდარ კერესელიძესთან და საქართველოს საგანგებო და სრულუფლებიან ელჩთან აზერბაიჯანის რესპუბლიკაში თეიმურაზ შარაშენიძესთან ერთად, შეხვედრები გამართა სხვადასხვა ქვეყნის ოფიციალურ პირებთან.

26 მაისი – საქართველოს დამოუკიდებლობის დღე

26 მაისი ეს დღე ჩვენია

საქართველოს დამოუკიდებლობის დღისადმი მიძღვნილი ღონისძიებების ფარგლებში, რუსთაველის გამზირზე სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ საკუთარი სტენდი წარმოადგინა.

საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობისთვის, ევროპული არჩევანისა და დემოკრატიული განვითარებისთვის ქართველი ხალხი ათეული წლები იბრძოდა. სწორედ ამიტომ, 26 მაისს, დამოუკიდებლობის აღდგენის დღეს, სრულიად საქართველოსთვის, თითოეული მოქალაქისთვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს.

დამოუკიდებლობის აღდგენა ერის უდიდესი მონაპოვარია და თითოეულ ჩვენგანს აძლევს სტიმულს, საკუთარი წვლილი შეიტანოს ძლიერი ქვეყნის მშენებლობის პროცესში.

საქართველოს დამოუკიდებლობის დღისადმი მიძღვნილ ღონისძიებაზე სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ყოველწლიურად განსხვავებული კონცეფციის სტენდს წარადგენს.

წელს სტენდზე სახელმწიფო პროექტების ფარგლებში შექმნილი აგრარული მიმართულების სანარმოებისა და სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მიერ წარმოებული პროდუქცია იყო წარმოდგენილი. ღონისძიების სტუმრებს ქართული ყველის, ღვინის, თაფლისა და გამომშრალი ხილის ნაირსახეობების დაგემოვნებისა და შეძენის საშუალება ჰქონდათ.

სტენდზე ასევე წარმოდგენილი იყო მე-20 საუკუნის გამოჩენილი ქართველი მხატვრის, გიგო გაბაშვილის აგრარული თემატიკის უნიკალური ნახატების და ფოტოასლები ფოტომასალა.

1 ივნისი – ბავშვთა დაცვის საერთაშორისო დღე

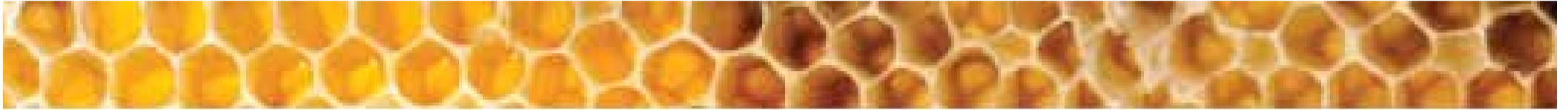
1 ივნისს, ბავშვთა დაცვის საერთაშორისო დღის აღსანიშნავად, სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ეზოში გასართობი სივრცე მოეწყო. სამინისტრომ ბერი ანდრიას სახელობის ფონდის მხრუნველობის ქვეშ მყოფ ბავშვებს, ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებული პირების პატარებს და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და მის სისტემაში შემავალი უწყებების თანამშრომლების შვილებს უმასპინძლა.

ბლაპრის გმირები ართობდნენ. პატარებს საშუალება ჰქონდათ დაეთვალიერებინათ სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკა, დასწრებოდნენ თოჯინების თეატრის სპექტაკლს და ილუზიონისტის შოუს, მონაწილეობა მიეღოთ გათამაშებებში, მიეღოთ პრიზები და საჩუქრები. ოთარ დანელიამ პატარებს ბავშვთა დაცვის საერთაშორისო დღე მიულოცა და მათთან ერთად სადღესასწაულო ტორტი დაჭრა.

სტუმრად მოსულ ბავშვებს მხიარული ჯამბაზები და

ქართული თაფლის გზა ევროპისკენ

ანდრეასიანა მათაძის, ვახე საქიანაძისაგ საფუძვალს შექმნილიყო ნარჩენებისაგან, გადამუშავებისა და ფასტრანსპორტირებისაგან არის დაკავშირებული

2015 წლის 1 იანვრიდან ძალაში შევიდა საფუძვალის შესახებ ტექნიკური რეგულაციები, რომელთაგან აღდგენილი მითითებები ნაფუძვალური საფუძვლის მიზნით და ანტიბიოტიკების შემცირების მიზნით საფუძვლის ნარჩენებისა და ბიომედიკამენტების სიკეთისაგან.

რეგულაციის ფორმის განმარტება

- ფარმაცეუტიკული შემცირების მიზნით სტრატეგიის აღსრულების მიზნით სტრატეგიის რეგულაციის (მითითებების ფორმისაგან);
- ანტიბიოტიკების და ბიომედიკამენტების სტრატეგიის კონსერვაციის შესახებ რეგულაციები ნაფუძვალური საფუძვლის.

ჩვენი მიზანმიმართული უნდა დაეყრდნობოდეს საფუძვლის მიზანმიმართულებას

საფუძვლის შექმნის ნარჩენებისა და გადამუშავების უნდაშიც დაფუძვლილი შექმნის ნარჩენები:

- ტექნიკური და სტრატეგიის შემცირების უნდაშიც სტრატეგიის, ნაფუძვლის, უნდაშიც და სხვა ფაქტორებისაგან მითითებისა;
- სხვა, ტექნიკური, უნდა, სტრატეგიისა და სხვა ფაქტორების სიკეთისაგან და სტრატეგიის სტრატეგიის სიკეთისაგან;
- სიკეთის მიზნით საფუძვლის ნარჩენების უნდაშიც უნდაშიც სიკეთისაგან (უნდა, რომელთაგან ანტიბიოტიკების სტრატეგიის კონსერვაციის უნდაშიც მითითებისაგან);

- სტრატეგიის ნარჩენები უნდაშიც რეგულაციისაგან და სტრატეგიის დაფუძვლის უნდაშიც, რეგულაციის, უნდაშიც და სხვა ფაქტორებისაგან;
- უნდაშიც რეგულაციის დაფუძვლის, უნდაშიც რეგულაციის უნდაშიც რეგულაციის დაფუძვლის უნდაშიც.

საფუძვლის მიზანმიმართული უნდაშიც, უნდაშიც ანტიბიოტიკების მიზნით ან ბიომედიკამენტების შესახებ, უნდაშიც საფუძვლის სიკეთისაგან.

უკონსერვაციო:

- ანტიბიოტიკებისაგან უნდაშიც რეგულაციისაგან და ნაფუძვლის მიზნით ან სტრატეგიის უნდაშიც რეგულაციისაგან;
- ბიომედიკამენტების საფუძვლის სიკეთისაგან და სხვა სიკეთის ანტიბიოტიკების უნდაშიც;
- საფუძვლის მიზანმიმართული უნდაშიც რეგულაციისაგან;
- საფუძვლის უნდაშიც და უნდაშიც სიკეთისაგან, რომელიც საფუძვლის სიკეთის მიზნით მიმართული სიკეთისაგან;

საფუძვლის შესახებ ფაქტორების მიზნით უნდაშიც უნდაშიც ანტიბიოტიკების უნდაშიც რეგულაციისაგან: www.mha.gov.ge

საფუძვლის უნდაშიც უნდაშიც უნდაშიც რეგულაციისაგან უნდაშიც რეგულაციისაგან:

- უნდაშიც რეგულაციის (უნდაშიც რეგულაციის);
- უნდაშიც რეგულაციის;
- უნდაშიც რეგულაციის;
- უნდაშიც რეგულაციის და უნდაშიც რეგულაციის შესახებ ნარჩენების უნდაშიც რეგულაციისაგან;
- სხვა უნდაშიც რეგულაციის დამატებით რეგულაციისაგან.

მეფუტკრე ფერმერის გზამკვლევი

ქართული თაფლის გზა ევროპისკენ

მეფუტკრე ფერმერის გზამკვლევი

ქართული თაფლის გზა ევროპისკენ

თაფლი უძველესი საკვები ნივთიერებაა და სხვა დამატებითი ზრუნვების გარეშე ნაყოფიერების დაბალეფექტურად კვლევა სურსათად და სექტორული სივრცის მფლობელების ხელშეწყობის დახმარებით (მაგ.: ქ. თბილისი, ვაჟა-ფშაველას ქ. №81, ტელ.: 203 09 88); „თაფლის შექმნის ტექნოლოგიის რეგულირება“ განხორციელდა შერეული გზის კვლევის დახმარებით. რეგულირების მიზნით შეიქმნა მეთოდური დოკუმენტი, რომელიც მითითებულია მფლობელების მიერ აღწერის და აღწერის განხორციელების უზრუნველყოფის მიზნით - აღწერის განხორციელების უზრუნველყოფის მიზნით: www.gsa.gov.ge სექტორული რეგულირება უძველესი საკვები ნივთიერების მიზნით: www.mfa.gov.ge

This project is funded by the European Union

საქსტატი
თბილისი
საპარტოვლო

დასახელება: თაფლის რეგულირება
საქსტატი, თბილისი, ვაჟა-ფშაველას ქ. №81
ტელ.: 203 09 88
გვ: www.mfa.gov.ge
e-mail: info@mfa.gov.ge

საქსტატი
თბილისი
საპარტოვლო

სურსათის ეროვნულმა სააგენტომ თაფლის ხარისხის კონტროლის საერთაშორისო სისტემა დაწერა

ევროკომისიამ საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სურსათის ეროვნული სააგენტოს მიერ ქართული თაფლის ხარისხის კონტროლის სისტემის დანერგვის მიმართულებით გატარებული ღონისძიებები დადებითად შეაფასა.

ევროკავშირი საქართველოს მესამე ქვეყნების სიაში შეიყვანს, რის შემდეგაც, ქართველ მწარმოებელს თაფლის ევროკავშირის ქვეყნებში სარეალიზაციოდ გატანის შესაძლებლობა მიეცემა. ქართული თაფლი გახდება პირველი ცხოველური წარმოშობის სურსათი, რომელიც ევროკავშირში აღიარებას მიიღებს.

ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმებით (DCFTA) ნაკისრი ვალდებულებების ფარგლებში, 2014 წლის დეკემბერში, საქართველოში სამუშაო ვიზიტით ევროკომისიის ჯანმრთელობისა და მომხმარებელთა უფლებების დაცვის დირექტორატის სურსათისა და ვეტერინარიის ოფისის (FVO) აუდიტის სამსახურის წარმომადგენლები იმყოფებოდნენ.

განხორციელებული აუდიტის საფუძველზე, FVO-ს მიერ შემუშავდა 8 პუნქტიანი რეკომენდაცია, რომლის ნაწილი კანონმდებლობას, ნაწილი კი სურსათის უვნებლობის სფეროში გასატარებელ კონკრეტულ ღონისძიებებს ეხება.

ევროკომისიის მიერ დადებითად შეფასდა სურსათის ეროვნული სააგენტოს მიერ 2014 წლიდან დღემდე რეკომენდაციების საფუძველზე შესრულებული სამუშაოები, რაც გზას უხსნის ქართველ მეფუტკრეებს, პროდუქცია სარეალიზაციოდ ევროკავშირის ბაზარზე გაიტანონ.

გარდა ზემოაღნიშნულისა, დამტკიცდა ვეტერინარული პრეპარატების, სხვა დამაბინძურებლებისა და ნარჩენი ნივთიერებების მონიტორინგის გეგმა, ხოლო 2015 წლის 1 ივლისიდან ამოქმედდა თაფლის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტი.

ევროკავშირის ბაზარზე ქართული თაფლის ექსპორტის ხელშეწყობის მიზნით, სურსათის ეროვნული სააგენტო, ქართული თაფლის ევროკავშირის სტანდარტებთან შესაბამისობის

დადგენის მიზნით, ნიმუშებს ლატვიაში, ქალაქ რიგაში, სურსათის უვნებლობის, ცხოველთა ჯანმრთელობისა და გარემოს დაცვის ინსტიტუტში (BIOR) აგზავნის. სურსათის ეროვნული სააგენტო უკვე მესამე წელია ქართული თაფლის ნიმუშებს იკვლევს. 2013 წელს, გამოკვლეული თაფლის ნიმუშებში დარღვევების პროცენტული წილი 37%-ს შეადგენდა, ხოლო 2015 წელს, აღნიშნული მაჩვენებელი 19%-მდე შემცირდა.

მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ ევროკავშირის ბაზრის მოთხოვნებისა და საკანონმდებლო ცვლილებების შესახებ ინფორმაციის მიწოდების მიზნით, სურსათის ეროვნული სააგენტო, სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სისტემაში შემავალ შესაბამის უწყებებთან ერთად, სისტემატურად მართავს შეხვედრებს თაფლის ქართველ მწარმოებლებთან.

მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებს, სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში, სკები და მეფუტკრეობისათვის საჭირო ინვენტარი გადაეცემა.

მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერის სახელმწიფო პროგრამის მიზანი სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების საფუტკრე მეურნეობების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის გაუმჯობესება, მეფუტკრეობის პროდუქტების ხარისხისა და რაოდენობის ზრდა და წარმოებული თაფლის მიკვლევადობის უზრუნველყოფაა.

მეფუტკრეობის სახელმწიფო პროგრამის პირველ ეტაპზე 98 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივმა უკვე მიიღო 7588 სკა.

სახელმწიფო პროგრამის მეორე ეტაპზე, 51 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივს 3609 სკა გადაეცემა, 19 კოოპერატივი 19 ერთეულ თაფლის სანურს და ჯამურად 41, 800 ლიტრის მოცულობის თაფლის შესანახ ჭურჭელს მიიღებს.

მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერის სახელმწიფო პროგრამაში ჩართული კოოპერატივების სკების აღრიცხვა-რეგისტრაცია ხორციელდება სკაზე შესაბამისი ნიშნის (სააღრიცხვო ბარათის) დამაგრებით, როგორც მონაწილის საკუთრებაში არსებულ,

ისე კაპიტალური ინვესტირების ფარგლებში გადაცემულ სკებზე. სკების აღრიცხვა-რეგისტრაცია ხელს შეუწყობს მიკვლევადობას, უზრუნველყოფს ხარისხიანი და უვნებელი თაფლის წარმოებას.

პროგრამის მონაწილე სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის მიერ წარმოებული თაფლის ერთი ნიმუში უსასყიდლოდ მონდგება საქართველოს სოფლის მეურნეობის ლაბორატორიაში. სახელმწიფო პროგრამის მონაწილე იღებს ტექნიკურ დახმარებასაც „თაფლის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 26 დეკემბერის N714 დადგენილების ძირითადი მოთხოვნების დანერგვის მიმართულებით.

აღნიშნული სახელმწიფო პროგრამის ბენეფიციარები ვალდებული არიან პროგრამის ფარგლებში გადაცემულ სკებში ფუტკრის ოჯახები 2018 წლის 1 იანვრამდე განათავსონ.

სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორიაში კვლევა თაფლის ყველა ხარისხობრივ მაჩვენებელზე ტარდება.

სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორია თაფლის ხარისხობრივ მაჩვენებლებზე კვლევას სრული სპექტრით ახორციელებს. პარალელურად, აქტიურად მიმდინარეობს მუშაობა თაფლის უვნებლობის მაჩვენებლებზე კვლევის ახალი მეთოდების დანერგვის მიმართულებით.

2016 წლის მარტში, სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორიის საერთაშორისოდ აღიარებული კვლევების ჩამონათვალს თაფლის უვნებლობის მაჩვენებელზე კვლევის 13 პარამეტრი დაემატა. მათ შორის, კვლევები ქლოროფანული პესტიციდების ჯგუფზე, მძიმე მეტალებისა და რადიონუკლიდების ჯგუფზე. აქტიურად მიმდინარეობს ანტიბიოტიკების ჯგუფზე კვლევის პარამეტრების დანერგვაც.

სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სურსათის ეროვნული სააგენტოს მიერ განხორციელებული მონიტორინგის შედეგებზე დაყრდნობით, სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორიაში შემუშავებულია გეგმა, რომლის საფუძველზეც სააკრედიტაციო ნუსხას სხვა მიმართულების კვლევები ეტაპობრივად დაემატება.

ლაბორატორიის თანამშრომლებს ახალი მეთოდების დანერგვის პროცესში დახმარებას საერთაშორისო ექსპერტები და ლატვიის სურსათის უვნებლობის, ცხოველთა ჯანმრთელობისა და გარემოს დაცვის ინსტიტუტის (BIOR) ლაბორატორიის სპეციალისტები უწევენ.

სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორია საერთაშორისო აღიარების მქონე მაკრედიტებელი ორგანოს მიერ მინიჭებულ საერთაშორისო აკრედიტაციას, ISO 17025 ფლობს. შესაბამისად, სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორიაში ჩატარებული კვლევის შედეგები ვალიდურია (აღიარებულია) არა მარტო ქვეყნის მასშტაბით, არამედ საერთაშორისო დონეზეც.

აღსანიშნავია, რომ დღეისათვის საქართველოში ფუტკრისგან მიღებული პროდუქტის ხარისხობრივ მახასიათებლებზე გამოკვლევას თაფლის ტექნიკური რეგლამენტი არეგულირებს. მიმდინარე წლის ივნისიდან, სურსათის კვლევა უვნებლობის აუცილებელ პარამეტრებზე სავალდებულო გახდა.

საერთაშორისო გამოფენა „WINEXPO GEORGIA 2016“

ღვინის ექსპერტი, საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე ლევან დავითაშვილი.

4 ივნისს, საზეიმო ღონისძიებაზე სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ დანელიამ და ჟიურის წევრებმა სხვადასხვა კატეგორიაში გამარჯვებული ღვინოები დააჯილდოვეს. კონკურსის ფარგლებში ჯილდო 114 დასახელების ღვინომ მიიღო. აქედან: ბრინჯაოს მედალი 62 სახეობის ღვინომ, ვერცხლის - 27 -მა, ოქროს მედალი 16 სახეობის ღვინომ დაიმსახურა. სპეციალური პრიზი, ე.წ. „ოქროს ტროფი“ (GOLD TROPHY) 8 სახეობის ღვინოს გადაეცა. წლის საუკეთესო ღვინოდ კომპანიის „სანახელი“ წარმომადგენელი ღვინო „ქვევრის საფერავი რჩეული“ დასახელდა.

3-5 ივნისს, საგამოფენო ცენტრის „ექსპო ჯორჯია“ ორგანიზებით და საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ღვინის ეროვნული სააგენტოს ოფიციალური მხარდაჭერით, ღვინისა და ალკოჰოლური სასმელების მე-9 საერთაშორისო გამოფენა „WinExpo Georgia 2016“ გაიმართა.

გამოფენა „WinExpo Georgia 2016“ სოფლის მეურნეობის მინისტრის პირველმა მოადგილემ, ნოდარ კერესელიძემ გახსნა. ღონისძიებას ღვინის ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარე გიორგი სამანიშვილი, ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაციის ხელმძღვანელი გიორგი ჩოგოვაძე, თბილისის ვიცე-მერი ირაკლი ლეჭვიანიძე, ასოციაცია „ქართული ღვინის“ თავმჯდომარე თინა კველი, ღვინის მწარმოებელი კომპანიების წარმომადგენლები, ღვინის ექსპერტები და დარგის სპეციალისტები ესწრებოდნენ.

„სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ჩართულია ყველა იმ აქტივობაში, რომელიც საქართველოში მევენახეობა-მეღვინეობის დარგის განვითარებასა და პოპულარიზაციაზე მიმართული. „WinExpo Georgia“ მეღვინეობის დარგში ერთ-ერთი ყველაზე მასშტაბური ღონისძიებაა, სადაც ღვინის მწარმოებელ კომპანიებს საშუალება აქვთ საკუთარი პროდუქცია გააცნონ მომხმარებელს, ღვინის პროფესიონალებს, ღვინის ბიზნესისა და მედიის წარმომადგენლებს. მსგავსი ღონისძიებები საშუალებას გვაძლევს წარმოვაჩინოთ საქართველო, როგორც ღვინის სამშობლო და ვიამაყოთ ღვინის კულტურის რვაათასწლიანი ისტორიით“, - აღნიშნა ნოდარ კერესელიძემ.

გამოფენაში მონაწილეობას იღებდა 95 კომპანია 5 ქვეყნიდან (საქართველო, უკრაინა, გერმანია, იტალია, საფრანგეთი). „WinExpo Georgia 2016“ -ზე წარმოდგენილი იყო როგორც ღვინო და ალკოჰოლური სასმელები, ასევე ღვინის საწარმოო მანქანა-დანადგარები, აქსესუარები, გადამამუშავებელი ხაზები, შესაფუთი მასალა, მინის ტარისა და საცობის მწარმოებელი და დისტრიბუტორი კომპანიები.

გამოფენის ფარგლებში, ღვინის ეროვნული სააგენტოს ხელშეწყობით, მცირე და ოჯახური მარნებისა და ქვევრის ღვინის მწარმოებლებისთვის სპეციალური კუთხე მოეწყო. „WinExpo Georgia 2016“ -ის სტუმრებს შესაძლებლობა ჰქონდათ, საუკეთესო ქართულ ღვინოსთან ერთად, ქართული ტრადიციებით დამზადებული ყველის ნაირსახეობებს გაცნობოდნენ.

ღვინისა და ალკოჰოლური სასმელების მე-9 საერთაშორისო გამოფენის ფარგლებში, საგამოფენო ცენტრის „ექსპო ჯორჯია“ XI პავილიონში ლევან მოსიაშვილის ნახატების გამოფენა „ღვინის ხელოვნება“ გაიმართა.

„WineExpo Georgia 2016“- ის ფარგლებში, 3-4 ივნისს ღვინის მე-8 საერთაშორისო კონკურსი (8th International Wine Award) გაიმართა. კონკურსზე ღვინის ნიმუშები წარადგინეს როგორც მსხვილმა კომპანიებმა, ისე მცირე და საოჯახო მარნებმა. ჯამში კონკურსში მონაწილეობა 40 კომპანიის 153 სხვადასხვა დასახელების ღვინომ მიიღო.

კონკურსზე წარმოდგენილი ღვინოები კომპეტენტურმა ჟიურიმ შეაფასა. ჟიურის შემადგენლობაში შედიოდნენ: ჟიურის თავმჯდომარე, ღვინის მაგისტრი ტიმ ატკინი (Mr. Tim Atkin MW, ბრიტანეთი), ღვინის მაგისტრი კენიჩი ოჰაში (Kenichi Ohashi MW, იაპონია), ღვინის მაგისტრი რიჩარდ კერშაუ (Richard Kershaw MW, სამხრეთ აფრიკა), ოსტატი სომელიე ისა ბალი (Isa Bal MS, თურქეთი), ენოლოგი მიხეილ მესხი (საქართველო) და

DCFTA-ის მოთხოვნები პირველადი წარმოებისთვის - გზამკვლევი

გზამკვლევი განკუთვნილია პირველადი პროდუქციის მწარმოებლებისთვის, რომელთაც სურთ საკუთარი პროდუქციის ევროკავშირში ექსპორტი, ამისთვის კი საკმაოდ მაღალი სტანდარტების დაკმაყოფილება მოუწევთ. გზამკვლევი მოიცავს იმ ძირითად ნაბიჯებს, რომლებიც მწარმოებელმა უნდა გაიაროს საკუთარი საქონლის ევროკავშირში შეტანისთვის და, ამავე დროს, ისარგებლოს ნულოვანი საბაჟო დაბეგვრით.

აღნიშნული დოკუმენტი მომზადებულია საქართველოს აგრარული უნივერსიტეტის და თბილისის თავისუფალი უნივერსიტეტის კონსორციუმის მიერ USAID/საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ეფექტიანობის აღდგენის პროექტის (REAP) ტექნიკური დახმარების პროგრამის ფარგლებში.

(გაგრძელება. დასაწყისი იხილეთ გაზეთის წინა ნომრებში - N5, N6, N7, N8)

წარმოების კუმულაცია

საქართველოში და ევროკავშირში თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმებაში შეიტანეს ქართველი მწარმეებისათვის საინტერესო კიდევ ერთი პუნქტი, რომელსაც დიაგნოსტიკური კუმულაციის პრინციპი ეწოდება და მოიცავს ევროკავშირს, საქართველოსა და თურქეთს.

შეთანხმების მიხედვით, საქართველოში წარმოებული საქონელი შეძლებს წარმოების სერტიფიკატის (EUR.1) მიღებას, თუ მასში, ქართული წარმოების მქონე ნედლეულის გარდა, ასევე გამოყენებულია ევროკავშირის ან/და თურქული წარმოების მქონე მასალებიც. გასათვალისწინებელია ის გარემოება, რომ აღნიშნული წესი ძალაშია მხოლოდ თურქული წარმოების მქონე იმ მასალებთან, რომლებსაც მიღებული აქვთ წარმოების სერტიფიკატი EUR.1. ასევე თურქული მასალებით დამზადებული პროდუქტი ჩაითვლება ქართულად, თუ საქართველოში შექმნილი დამატებითი ღირებულება აღემატება გამოყენებული თურქული მასალების ღირებულებას.

ამრიგად, თურქული და ქართული მასალები გაუთანაბრდება ერთმანეთს წარმოების განსაზღვრის კონტექსტში. ქართულ კომპანიას ექნება საშუალება საქონლის წარმოებაში გამოიყენოს თურქული ნედლეული და კვლავინდებურად ისარგებლოს ევროკავშირთან თავისუფალი სავაჭრო სივრცით.

მაგალითი:

თუ საქართველოში მდებარე კომპანია გამოუშვებს

ჩურჩხელას, მას მიენიჭება EUR.1 სერტიფიკატი (ანუ ისარგებლებს საბაჟო შეღავათებით) იმ შემთხვევაშიც კი, თუ მას ნედლეულის სახით, მაგალითად, გამოყენებული აქვს ევროკავშირში ან/და თურქეთში წარმოებული პროდუქტი, რომელსაც ასევე გააჩნია EUR.1 სერტიფიკატი.

ჯერჯერობით, აღნიშნული წესი ძალაში არ არის შესული, ვინაიდან მოლაპარაკებები თურქულ მხარესთან ჯერ კიდევ მიმდინარეობს, თუმცა წინასწარი კონსულტაციები უკვე განხორციელდა და რეგულაცია უახლოეს მომავალში უნდა ამოქმედდეს.

გაყალბების საწინააღმდეგო მექანიზმი

DCFTA, ასევე ითვალისწინებს გაყალბების საწინააღმდეგო მექანიზმს, რომელსაც ექვემდებარება სოფლის მეურნეობისა და კვების გადამამუშავებელი პროდუქციის 277 სატარიფო ხაზი. მისი არსი მდგომარეობს შემდეგში:

თუ გაყალბების საწინააღმდეგო მექანიზმს დაქვემდებარებული ერთი ან მეტი პროდუქტის იმპორტი წლის განმავლობაში მიაღწევს ფიქსირებული რაოდენობის 70%-ს, ევროკავშირი ატყობინებს საქართველოს კონკრეტული პროდუქტის იმპორტის მოცულობის შესახებ. საქართველოს ეძლევა შესაძლებლობა, წარუდგინოს ევროკავშირს დასაბუთება (მაგალითად, წარმოების მოცულობის გაზრდა, უხვმოსავლიანობა და სხვ.) იმპორტის შესაძლო გადაჭარბების შესახებ. ეს შეიძლება იყოს, მაგალითად, წარმოების მოცულობის გაზრდა, უხვმოსავლიანობა და ა.შ. ასეთ შემთხვევაში, საქართველოს შეუძლია განახორციელოს მექანიზმით გათვალისწინებულ რაოდენობაზე მეტი ოდენობის პროდუქციის იმპორტი ევროკავშირში საბაჟო გადასახადის გარეშე. იმ შემთხვევაში, თუ ეს იმპორტი მიაღწევს მითითებული რაოდენობის 100%-ს და, იმავედროულად, არ არსებობს საქართველოს მხრიდან წარდგენილი საფუძვლიანი დასაბუთება, ევროკავშირს შეუძლია დროებით შეაჩეროს პრეფერენციული რეჟიმი შესაბამის პროდუქტებზე.

გაყალბების საწინააღმდეგო მექანიზმს დაქვემდებარებული პროდუქტები და მათი ზღვრული დონე შემდეგნაირად გამოიყურება:

- საქონლის, ღორის და ცხვრის ხორცი - 4 400 ტ
- ფრინველის ხორცი - 550 ტ
- რძის ნაწარმი - 1 650 ტ
- კვერცხი ნაჭუჭით - 6 600 ტ

- მელანჟი და ალბუმინები - 330 ტ
- სოკოები - 220 ტ
- ანაცერი, ქათო და სხვა ნარჩენები - 2 200 ტ
- მარცვლოვნები - 200 000 ტ
- შაქრიანი სიმინდი - 1 500 ტ
- ალაო და ხორბლის წებოვანა - 330 ტ
- შაქარი დამუშავებული - 6 000 ტ
- სახამებლები - 550 ტ
- გადამამუშავებული მარცვლოვანი - 3 300 ტ
- შაქარი - 8 000 ტ
- სიგარეტები - 500 ტ

თუ ექსპორტიორს (ან ექსპორტიორთა ჯგუფს) დაგეგმილი აქვს ევროკავშირში აღნიშნული პროდუქტების ფიქსირებულ ზღვარზე მეტი რაოდენობით ექსპორტი, მაშინ ისინი მზად უნდა იყვნენ სახელმწიფო სტრუქტურების მხრიდან პროდუქციის წარმოშობის არაგვერდოვანი შემოწმებისთვის. გაყალბების საწინააღმდეგო მექანიზმებს დაქვემდებარებული პროდუქტების დეტალური სია მოცემულია ასოცირების ხელშეკრულების დანართ C-II-ში.

საქონლის წარმოების წესები

რა შემთხვევაში ჩაითვლება საქართველოში წარმოებული პირველადი პროდუქტი საქართველოში წარმოშობილად?

იმისთვის, რომ ქართული საქონელი ბაჟის გარეშე მოხვდეს ევროკავშირის ბაზარზე, მან უნდა დააკმაყოფილოს წარმოშობასთან დაკავშირებული პირობები. პირველად პროდუქტებთან დაკავშირებით მოქმედებს შემდეგი წესი:

საქართველოში წარმოშობილ პროდუქტს ჩაითვლება:

- საქართველოში მოყვანილი მცენარეული პროდუქტები;
- საქართველოში დაბადებული და გაზრდილი ცოცხალი საქონელი;
- საქართველოში განხორციელებული ნადირობითა თუ თევზჭერით მიღებული პროდუქცია;
- საზღვაო თევზჭერით მიღებული ან სხვაგვარი პროდუქცია, ამოღებული ზღვიდან საქართველოს მცურავი საშუალებების დახმარებით, მისი ტერიტორიული წყლების საზღვრებს გარეთ;
- საქართველოს მცურავ თევზსარენში წარმოებული პროდუქცია.

ბიოლოგიური თავისებურება

კიტრი შედის გოგრისებრთა (Cucurbitaceae L.) ოჯახში. ის ერთსახლიანი და გაყოფილქეცხიანი მცენარეა, რაც იმას ნიშნავს, რომ ერთ მცენარეზე მამრობითი და მდედრობითი ყვავილები ცალ-ცალკე სხედან. თუმცა გვხვდება ორსახლიანი და ნაწილობრივ ორსახლიანი ფორმები, რომლებსაც ერთ მცენარეზე მხოლოდ მდედრობითი (მდედრობითი ტიპის მცენარე) ან მამრობითი (მამრობითი ტიპის მცენარე) ყვავილები აქვს, აგრეთვე გვხვდება მცენარეები უპირატესად მდედრობითი ყვავილებით და მამრობითი ყვავილების მცირე რაოდენობით.

მამრობითისა და მდედრობითი ყვავილების გარდა კიტრის ზოგიერთი ჯიშის იკითხებას ჰერმადროდიტულ ყვავილებს (ორქეციანი ყვავილები). ზოგ ჯიშს გადახრა აქვს მდედრობითისაკენ, სხვა ჯიშებში მამრობითისაკენ. ასეთი ყვავილები წარმოქმნიან სფეროსებურ ან ჩალმისებურ ფორმის ნაყოფებს.

კიტრის ნაყოფის ფორმა და ზომა განსხვავდება ჯიშების მიხედვით მრგვალი, ჩალმისებური, კვრცხისებური, თითისტარისებური, ელიპსური, ცილინდრული, ბოთლისებრი, ნამგლისებრი, კლანჩილი და სხვა. სიგრძე 5-დან 100 სმ-მდეა. ნორჩი ნაყოფები შეიძლება იყოს მწვანე, მუქი მწვანე, რძისებრ-თეთრი, ღია მწვანე, ძირითად ფერს ზოგჯერ აქვს ლაქები - ვარაყი, ზედაპირი შეიძლება ჰქონდეს გლუვი, პრიალა, დაბორცვილი, დაღარული, დახორკლილი, შებუსული რბილობი შეიძლება იყოს მკვრივი, ფხვიერი, წვნიანი, ხრაშუნა. სათესლე ნაყოფების ზომა და შეფერვა მნიშვნელოვნად განსხვავდება ნორჩი ნაყოფებისაგან. სათესლე ნაყოფები მასით ერთნახევარჯერ და უფრო მეტადაც აღემატება მწვანე ნაყოფებს და ფერითაც განსხვავდებიან მათგან. სათესლე კიტრს შეიძლება ჰქონდეს: ჟანგმინისფერი, ყავისფერი, მორუხო, მონარინჯისფერ-ყვითელი, ლიმონისფერი, რძისებრ-თეთრი და სხვ. ზედაპირი ან დანაპარალებულია, რომელიც ქმნის პირბადის სხვადასხვა ტიპს ან სადა-უპირბადო.

კლასიფიკაცია, ჯიშები და ჰიბრიდები

მას შემდეგ, რაც ლინეიმ დაადგინა სახეობა *C. sativus* L., მრავალი ქვეყნის სხვადასხვა დროის მკვლევარები ახდენენ კიტრის შიდასახეობრივ კლასიფიკაციას, მაგრამ როგორც ლიტერატურიდან ჩანს, ჯერ კიდევ არაა შექმნილი ისეთი დახვეწილი კლასიფიკაცია, რომელიც ყველა საკითხში კითხვას არ იწვევდეს.

პროფ. გ. ჯაფარიძე საქართველოს ადგილობრივ კიტრის ჯიშებს პირობითად ყოფს ორ ტიპად:

PS *Orientalis georgicus* Jap. და PS *Ocidental is georgicus* Jap.

PS *Orientalis georgicus* Jap. ეკოტიპს ეკუთვნის აღმოსავლეთ საქართველოს 1-2 ზონებში გავრცელებული ადგილობრივი ჯიშები. მათ ახასიათებთ გრძელი ბარდი, რომელიც ხშირად 4 მეტრს აღწევს, ხუთკუთხედიანი ფოთლები, დიდი ზომისა მწვანე ნაყოფი, რომელსაც აქვს ცილინდრული ფორმა, სადა კრიალა ზედაპირით. ამ ნიშანთვისების გამო, კარგად უკუაქცევს მზის სხივებს, ეგუება სიციხეს და ჰაერის სიმშრალეს. ამ ეკოტიპს ეკუთვნის შემდეგი ჯიშები: მუხრანული, გილანური, შუშა კიტრი და ახალციხური.

მუხრანული- ადგილობრივი ჯიშია. სახელწოდება მიიღო მცხეთის რაიონ სოფ. მუხრანიდან, სადაც ის დიდი ხანია მოჰყავთ. მცენარე ხასიათდება მძლავრი ზრდით. ბარდის სიგრძე 3,5 მეტრამდე აღწევს. ფოთოლი გულისებრ დანაკვეთილი, ფოთლის ზომა

დიდია, სიგანით 29 სმ, სიგრძით 22-23 სმ-მდეა, ნასკვი გრძელი, ცილინდრული, შუაში ოდნავ შევიწროვებული, რთული შავი შებუსვით, ყვავილის გაშლისას მისი სიგრძე 2,8 სმ, სიგანე 0,5 სმ-ია. მწვანე ნაყოფი გრძელი - 25-26 სმ სიგრძისაა, ვიწრო ცილინდრული ფორმის, ზოგჯერ შუა ნაწილში ოდნავ შევიწროვებული ბლაგვი ბოლოთი, ჯიშისათვის მეტად დამახასიათებელია სწორი ან ოდნავ მოხრილი ყელი. ყელის სიგრძე 4 სანტიმეტრამდეა. ნაყოფები ხშირად ნამგლისებურად არიან მოხრილი, განივ ჭრილში კრიალა ზედაპირით, შეფერვა მთლიანად მწვანეა. ზოგჯერ ნაყოფს ერთ მესამედზე ღია ზოლები გასდევს. რბილობი საშუალო ზომისა და სიმკვრივისაა, სუსტად ხრაშუნა. კარგი გემური თვისებებით ხასიათდება. სათესლე მუქი ყავისფერი შეფერვის, ორმაგი ბადით.

გილანური- ეს ჯიშის სპარსელების მიერ არის შემოტანილი ირანის პროვინცია გილანიდან.

მცენარე ხასიათდება ძლიერი ზრდით. ბარდი 4 მეტრამდე იზრდება. უხვად იკითხება ფოთლებს. მწვანე ნაყოფი, მუხრანულთან შედარებით, გრძელი და ვიწროა. ყელი გრძელი (5-7 სმ) და თითქმის ყოველთვის მოხრილი აქვს. ტიპური მწვანე ნაყოფის სიგრძე 20-30 სანტიმეტრამდეა, ყველაზე ფართო ნაწილის დიამეტრი 5-6 სმ. შეფერვა კრიალა მუქმწვანე, ნაყოფის ფორმა ცილინდრული, შესამჩნევი ნახნაგებით და შუა ნაწილში შევიწროვებული, ზოგჯერ ოდნავ ნამგლისებურად მოხრილი.

სათესლე ნაყოფები სიგრძით 44-49 სმ-ს აღწევს, ყველაზე ფართო ნაწილის დიამეტრი 9-10 სმ-ია შეფერვა მუქი ჟანგმინისფერია, მსხვილი, ორმაგი, ხშირად დანყვეტილი ბადით.

ჯიშის უფრო საგვიანოა, ვიდრე მუხრანული, ნაყოფებსაც ნაკლები რაოდენობით (7-9) იხსავს. მაგრამ უკეთესი გემური თვისებებისა და გარეგნობის გამო, მეზოსტენები მის მოყვანას კვალსათბურებში ამჯობინებენ.

შუშა კიტრი-ბარდის სიგრძე, მუხრანულთან შედარებით, ნაკლები აქვს. მწვანე ნაყოფი გრძელია (23-25 სმ), სწორი ცილინდრული ფორმის, ბოთლისებრ ნაგრძელებული ან მოხრილი გრძელი ყელით (4-6 სმ), ნაყოფის უდიდესი დიამეტრი 4,5-5 სმ-ია, სადა (გლუვი) კრიალა მუქი მწვანე ფერის, ოდნავ დაფარული ცვილისებრი ფენით. ნაყოფის ბოლოდან ერთ მესამედამდე მოსდევს მოთეთრო ზოლები, რბილობი აქვს საკმაოდ მკვრივი, დამახასიათებელი სუნითა და კარგი გემოთი. ნაყოფის საშუალო წონა 300 გ-ია, ჯიშის საშუალო საგვიანოა. კვალსათბურებში იანვარში დათესილ შუშა კიტრს პირველი ნაყოფის მიღებამდე სჭირდება საშუალოდ 70 დღე, არა უმეტეს 80 დღისა. მაშინ როდესაც მუხრანულს და გილანურს სჭირდება 90 დღემდე.

ახალციხური ანუ „ლანგა კიტრი“ - მესხური ჯიშია. მას ახასიათებს გრძელი ბარდი ხუთკუთხედიანი ფოთლებით. მწვანე ნაყოფი დიდი ზომისაა (18-20 სმ), ცილინდრული ფორმის, ბლაგვი წვერით. ზედაპირი სადაა, იშვიათად უმნიშვნელო ბორცვებით, კანი მუქი მწვანეა, ხორცი მკვრივი, სათესლეც ცილინდრული ფორმის მუქი მიხაკისფერი, მსხვილი, ორმაგი ბადით. საშუალო საგვიანო, კარგი გემოს სასალოთე ჯიშია.

PS. *Orientalis georgicus* ap- ეკოტიპს ეკუთვნის დასავლეთ საქართველოს ტენიან სუბტროპიკებში გავრცელებული ჯიშები და მათ ახასიათებთ მეტად გრძელი დატოტვილი ბარდი. ახალგაზრდა მცენარის ბარდის წვერი იწვევს ზევით, უღვაშებით ეჭიდება შემხვედრ საგანს და ეხვევა მას. ბარდის ზრდის ასეთი თავისებურების გამო, მას უდგამენ ფოჩხს. იგი ეხვევა მას და ნაყოფიც აღარ ლპება ტენიან ნიადაგზე წოლით. ნაყოფი საკმაოდ გრძელი აქვს, ფორმა გამსხვილებულ-ცილინდრული ან მოხრილი, ბლაგვი ბოლოთი, ზედაპირი

კიტრის აგროტექნოლოგია

სუსტად დაბორცვილი და ხორკლიანია. სათესლე მომწვანო-თეთრია, უპირბადო, ხორცი საშუალო სიმკვრივის, სუსტად ხრამუნა, საშუალო გემური თვისებების. გრძელი სავეგეტაციო პერიოდი აქვს. კარგად უძლებს დაავადებებს და მავნებლებს, მოსავლიანია. ამ ეკოტიპს ეკუთვნის აჭარა-გურია-სამეგრელოში გავრცელებული კიტრის ჯიშ „ფოჩის კიტრი“. არსებობს აგრეთვე სხვა მსგავსი ფორმები, მაგრამ მუხრანულ კიტრთან ერთდროულად თესვა-მოყვანის შედეგად, მეტად ჭრელ პოპულაციად იქცნენ, მაგალითად, სამტრედიის ფორმა და სხვა, რომლებიც სელექციური მუშაობის შემდეგ დამოუკიდებელ ჯიშებად შეიძლება ჩაითვალოს.

შემოთანილი ჯიშებიდან და ჰიბრიდიდან აღსანიშნავია:

ნუნისკი 12- უკრაინული ჯიშია. მთავარი ღეროს სიგრძე 130-200 სმ, სიმსხო 1,5-2,2 სმ. პირველი რიგის ყლორტების რაოდენობა 6-დან 20-მდე მერყეობს. აქვს მე-2 და მე-3 რიგის ყლორტებიც. ვეგეტაციის ბოლოს მთავარ ღეროზე 20-35 ნამდვილი ფოთლია.

ფოთოლი მწვანე ან მუქი მწვანეა, 19-22 სმ სიგრძის და 20-22 სმ სიგანის. ყვავილობის ტიპის მიხედვით ერთსახლიანია. ნაყოფი წაგრძელებული კვერცხისებურია, უახლოვდება ცილინდრულს (9-11 სმ სიგრძის და 3,5-4,5 სმ დიამეტრის), იწონის 80-110 გ-ს. ნაყოფის ზედაპირი დალარულია, აქვს მსხვილი ხორკლები და მუქი მწვანე ფერი, რომელსაც გასდევს ღია ფერის ზოლები.

ეს ჯიშის ცნობილია, როგორც საუკეთესო საკონსერვო ნედლეული დასამუშავებლად და მარინადების დასამზადებლად.

მურომსკი- რუსული ჯიშია. მთავარი ღეროს სიგრძე 50-110 სმ, სიმსხო 1,0-1,7 სმ. მცენარეს აქვს ხუთი პირველი რიგის ყლორტი. მეორე რიგის ყლორტები იშვიათად გამოაქვს. ჯიშის მეტად საადრეოა. მოსავალს იძლევა 32-56-ე დღეზე მასობრივი აღმოცენებიდან. ნაყოფის ფორმა მომრგვალო-კვერცხისებურია. ნაყოფი სწრაფად ყვითლდება და ამიტომ დროულად უნდა დაიკრიფოს. ჩვენ პირობებში უფრო მიზანშეწონილია მისი მოყვანა მთიან ზონაში.

ნეროსიმი 40- რუსული ჯიშია. მთავარი ღეროს სიგრძე 140-299 სმ, სიმსხო 2,0-2,3 სმ. პირველი რიგის ყლორტების რაოდენობა 15-20. მეორე რიგის ყლორტები არა აქვს ან მეტად მცირე რაოდენობით. ერთსახლიანია, მამრობითი ყვავილები გამოაქვს დიდი რაოდენობით. ნაყოფი წაგრძელებულ-ოვალურია, განივ ჭრილში მომრგვალო-სამკუთხოვანი, 9-12 სმ სიგრძის და 3,5-4,5 სმ სიგანის, იწონის 90-120 გ-ს. ნაყოფის ფერი მწვანე ან ღია მწვანეა, მსხვილხორკლიანი ზედაპირით. შებუსვა რთულია, ძარღვების შეფერვა თეთრია. აქვს საშუალო გემური მახასიათებელი, გამოირჩევა სოკოვანი დაავადების მიმართ გამძლეობით

და ტრანსპორტაბელობით.

ღია გრუნტში მოსაყვანად რეკომენდებულია ჯიშ-ფენიქსი. ფუტკრით მტვერია ჰიბრიდებიდან: ჰექტორი (F1), პიაქსი (F1), სპარტა (F1), პართენოკარპული ჰიბრიდებიდან დელფინა (F1), კანისპინა (F1). ღია გრუნტის გარდა აღნიშნული პართენოკარპული ჰიბრიდები მოჰყავთ აგრეთვე ფირიან და შემინულ სათბურებშიც, უმეტესად მეორე ბრუნვაში.

სათბურში მოსაყვანად შემოაქვთ შემდეგი პართენოკარპული ჰიბრიდები: დარინა (F1), ალაშირი (F1), ისატი (F1), სენტანი (F1), ევოლუცია (F1), მაქსიმუმი (F1), მულტისტარი (F1), ინფინიტუ (F1), ანჯელინა (F1), ნიკოლა (F1), ბაკარა (F1), ფლაშინგო (F1), ზაზული (F1) – TCXA -77, აბრელუსკი (F1) – TCXA - 98, მარათონი (F1) – TCXA -211.

ეს ჰიბრიდები განაყოფიერების გარეშე (პართენოკარპია - ქალწულებრივი) იძლევიან უთესლო ნაყოფს. მათ აქვთ მუქი მწვანე ფერის, გრძელი (საშ. 17-18 სმ) ცილინდრული ფორმის, გლუვი ან ოდნავ დალარული ზედაპირის მქონე ნაყოფები.

გარემო პირობებისადმი დამოკიდებულება

კიტრი მეტად სითბოსმოყვარული მცენარეა. თესლის გაღვივებისათვის საუკეთესო ტემპერატურა 25-30°C-ია. ტემპერატურის დაწვევა ანელებს აღმოცენებას. სხვადასხვა მონაცემებით კიტრის თესლის აღმოსაყვანად საჭირო მინიმალური ტემპერატურა 11-15°C ფარგლებშია.

20-30 °C ტემპერატურა კიტრის ზრდა-განვითარებისათვის ოპტიმალურია. ტემპერატურის 15°C-ზე ქვევით დაწვევისას მსხმოიარობა წყდება, მისი კიდევ უფრო შემცირება (10°C-მდე) კი იწვევს მცენარის დაზიანებას, ხოლო 0°C დამლუპველად მოქმედებს მცენარეზე.

ნიადაგის ტემპერატურა 15,5°C-ზე ქვემოთ არ უნდა დაიწიოს. ამ ზღვრის ქვემოთ ტემპერატურის ხანგრძლივი დროით დაწვევა მცენარეების მასობრივ დაღუპვას იწვევს (ე.წ.

ფიზიოლოგიური ჭკნობა), ნიადაგისა და ჰაერის ტემპერატურების სხვაობა $\pm 3-4^{\circ}\text{C}$ -ს არ უნდა აღემატებოდეს.

წყლის, როგორც ნაკლებობა, ისე, სიჭარბე ურყოფითად მოქმედებს კიტრის მოსავლიანობასა და მის ხარისხზე. წყლის ნაკლებობის დროს კიტრის ნაყოფი უხეშდება, ზოგიერთი ჯიშის კიტრი იღებს მწარე გემოს. მეორე შემთხვევაში ნაყოფი წყლიანი ხდება, კლებულობს შეჭრების და მარილების შემცველობა, კარგავს არომატს და სხვ.

კიტრი, როგორც ტენიან ტროპიკებში წარმოშობილი მცენარე, ნიადაგისა და ჰაერის ტენიანობისადმი მომთხოვნიანია. ზოგიერთი მონაცემით კიტრის ზრდა-განვითარებისთვის საუკეთესოა ნიადაგის ზღვრული ტენიტევალობის 85-95 % და ჰაერის 90-95 % ფარდობითი ტენიანობა.

კიტრი ფოტოპერიოდული რეაქციის მიხედვით „მოკლე დღის“ მცენარეთა ჯგუფს მიეკუთვნება. ჯიშობის და სხვა ფაქტორებზე დამოკიდებულებით კიტრისათვის უმრავლეს შემთხვევაში საუკეთესოა 8-12 საათიანი დღე.

ღლის სიგრძის გარდა მცენარისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს განათებულობის ინტენსივობას.

კიტრისათვის ოპტიმალური განათებულობა 8-15 ათასი ლუქსია დღეში 9 1/2 საათის ხანგრძლივობით. კიტრის მიერ ნიადაგიდან გამოტანილი საკვები ელემენტების მთლიანი რაოდენობა დიდი არ არის, მაგრამ მოითხოვს ინტენსიურ განოყიერებას, რასაც ძირითადად განაპირობებს მისი ფესვთა სისტემის შედარებით ზედაპირული განლაგება და მცენარის განვითარების სწრაფი ტემპი.

კიტრის მიერ საკვები ელემენტების შთანთქმავ გავლენას ახდენს სხვადასხვა ფაქტორი, მათ შორის ტემპერატურა. ნიადაგის ტემპერატურის დაწვევისას 20°C-ს ქვემოთ, ყველაზე ცუდად შეითვისება აზოტი, შემდეგ კი ფოსფორიანი და ჩვეულებრივზე ოდნავ ნაკლებად შეითვისება კალიუმი.

კიტრის უხვი მოსავალი მხოლოდ საკვები ხსნარის ოპტიმალური კონცენტრაციის დროს მიიღება, კიტრი უნდა გამოიკვებოს დაბალი კონცენტრაციის მქონე, დაახლოებით 0,1 %-იანი თხიერი სასუქებით. კლინის ჯიშის კიტრის კულტურის გამოცდილება გვიჩვენებს, რომ მისთვის ხსნარის ოპტიმალური კონცენტრაცია 0,2 %-ია და მას შეუძლია აიტანოს ხსნარის საკმაოდ მაღალი კონცენტრაცია 0,5 %-დან 0,8 %-მდე. თუმცა ახალგაზრდა მცენარეების გამოსაკვებად ხსნარის კონცენტრაცია უფრო დაბალი (0,2-0,3 %) უნდა იყოს.

კიტრის ნიადაგური კვებისათვის ხელსაყრელი ხსნარის რეაქცია სუსტი მჟავა ან ნეიტრალურია (pH= 6.0-7.0).

მცენარის მიერ ამა თუ იმ საკვები ელემენტების შთანთქმა დამოკიდებულია მათ რაოდენობასა და ფორმაზე. სასუქებში ნიტრატული აზოტის სიჭარბისას, ფოსფორის დოზის გაზრდა იწვევს კიტრის მოსავლის მატებას. ამიაკური და ნიტრატული აზოტის თანაბარი შეფარდებისას, როგორც ფოსფორის, ისე კალიუმის დოზის მატება ზრდის მოსავალს. კიტრის მიერ ნიადაგიდან გამოტანილი საკვები ელემენტების მთლიანი რაოდენობიდან მცენარეს პირველ 15 დღეში გამოაქვს: 6 % N, 8 % P₂O₅ და 4 % K₂O; მომდევნო 15 დღის განმავლობაში კი 30 % N, 25 % P₂O₅ და 25 % K₂O.

აქედან გამომდინარე, მცენარის ზრდა-განვითარების სხვადასხვა ეტაპზე აზოტის, ფოსფორისა და კალიუმის შეფარდება შესაბამისად უნდა შეიცვალოს.

კიტრის კვების რეჟიმი ღია და დაცულ გრუნტში საკმაოდ განსხვავებულია. განსხვავება ძირითადად გამოკვებაშია. ორგანული სასუქებით ძირითადი განოყიერება კი ორივე შემთხვევაში მაღალი უნდა იყოს. მაგ. ღია გრუნტში მზრალად მოხვნისას ჰა-ზე შეაქვთ 50-80 ტ ნაკელი. ამ დროს შეიძლება ახალი ნაკელის შეტანა, მაგრამ უკეთესია გადამწვარი ნაკელი.

კიტრის მოსავალი ორგანული სასუქების მაღალ ფონზე მინერალური მარილების გამოყენებისას იზრდება. ჰა-ზე შეაქვთ 200-300 კგ ამონიუმის გვარჯილა, 500-600 კგ სუპერფოსფატი, 150-200 კგ კალიუმის ქლორიდი ან ამდენივე კალიუმის სულფატი.

ორგანული და მინერალური სასუქის გამოყენება ეფექტურია ვერობრივად, ბუნებში და შემდგომში გამოკვების სახით შეტანისას. დამატებითი გამოკვება ღია გრუნტში ერთ-ორჯერ ტარდება, სანამ მწკრივთაშორისები მცენარის ბარდით შეივსება. სათბურებში კი დარგვიდან ყოველ 7-10 დღეში, ვეგეტაციის ბოლომდე.

ბლის წარმოების საინვესტიციო შესაძლებლობები

საქართველოში ბლის ინტენსიური წარმოებისათვის ხელსაყრელი ნიადაგურ-კლიმატური პირობები არსებობს.

ადგილობრივი წარმოების ბალი ბაზარზე მაისიდან ივლისის ჩათვლით არის ხელმისაწვდომი. ბალი ძირითადად იწარმოება ვახეთის, ქვემო ქართლის, შიდა ქართლისა და იმერეთის რეგიონებში.

საქართველოში მხოლოდ რამდენიმე კომერციული დანიშნულების ბლის ბაღია გაშენებული. ბლის კომერციული წარმოება გულისხმობს ინვესტიციების განხორციელებას და მოიცავს ინტენსიური ბაღების გაშენებას, მოვლას, მოსავლის პირველადი დამუშავების ტექნოლოგიების დანერგვას, შესაბამისი რეჟიმით

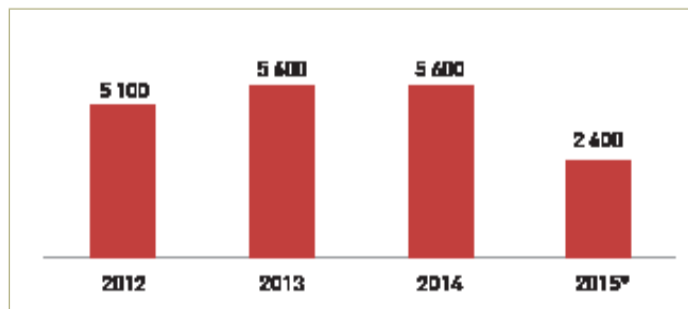
შენახვა-ტრანსპორტირებას, რაც ხელს უწყობს წარმოების მოცულობის ზრდას და, ამავე დროს, უზრუნველყოფს ხარისხის შენარჩუნების პირობებს.

ბლის წარმოების განვითარება მსოფლიოში ნაგალა და ნახევრად ნაგალა საძირეებით ბაღების გაშენებას ემყარება, რაც განპირობებულია მთელი რიგი უპირატესობებით, კერძოდ: მსხმოიარობაში ადრე შესვლა (მე-2, მე-3 წლიდან), რეგულარული მსხმოიარობა, ნარგაობის ზომების შემცირების შედეგად ხელით შრომის შედარებით გაადვილება, ნამლობის გაადვილება, ხარისხიანი ნაყოფის მაღალი მოსავალი (80-90%), საჰექტარო მოსავლიანობის გაცილებით მაღალი მაჩვენებელი.

საინვესტიციო შესაძლებლობები

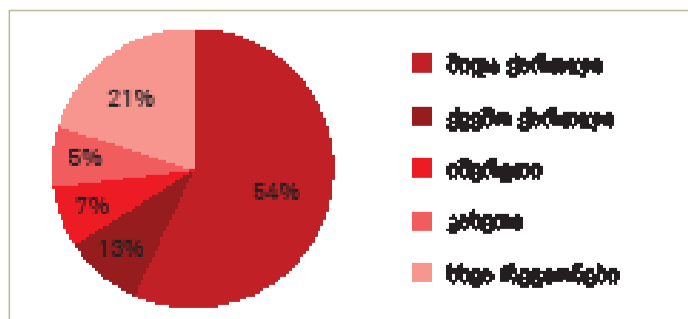
- ხარისხიანი ნერგების წარმოების განვითარება
- წარმოების საშუალებების მიწოდება (მცენარეთა დაცვის საშუალებები, სასუქები და სხვა)
- ტექნოლოგიებისა და მონეობილობების მიწოდება კლიმატკონტროლირებადი სასაწყობო მეურნეობებისთვის
- სასოფლო-სამეურნეო მანქანა-დანადგარებისა და ხელსაწყობების მიწოდება
- გადამამუშავებელი მონეობილობებისა და ტექნოლოგიების მიწოდება
- სატივროთ გადაზიდვების მომსახურების მიწოდება, რომელიც აღჭურვილია კლიმატკონტროლირებადი სისტემებით
- ბლის ინტენსიური ბაღების გაშენება
- პროდუქციის შენახვისთვის მომსახურების მიწოდება, რომელიც აღჭურვილია კლიმატკონტროლირებადი სისტემებით
- დამატებითი ღირებულების შესაქმნელად მომსახურების მიწოდება
- პირველადი და გადამამუშავებელი პროდუქციისთვის შესაფუთი მასალების წარმოება (ყუთები, ქილები და სხვა)

წარმოება წლების მიხედვით (ტონა)

წყარო: სასტატი

წარმოება რეგიონების მიხედვით

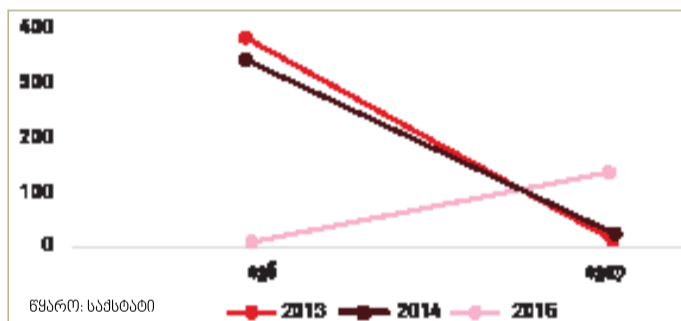
წყარო: სასტატი

დარგვის და მოსავლის აღების კარიონები

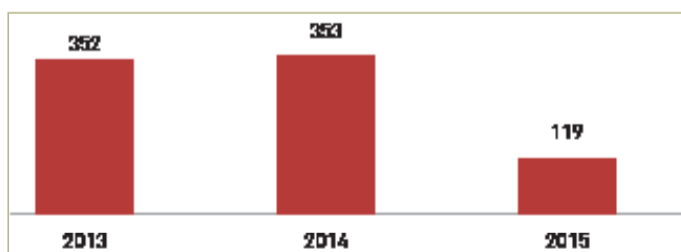
თვეები	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
დარგვა												
მოსავლის აღება												

საქართველოში მოსავლიანობის პროცენტული წილი სხვა ქვეყნების მოსავლიანობასთან მიმართებაში			
სომხეთი	აზერბაიჯანი	თურქეთი	ევროკავშირი
50%	84%	39%	84%

ქსპორტი თვეების მიხედვით (1000 აშშ დოლარი)

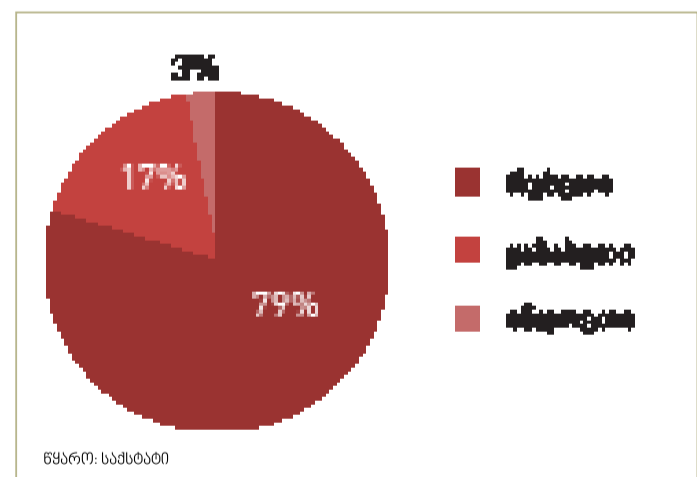

ქსპორტი წლების მიხედვით (1000 აშშ დოლარი)

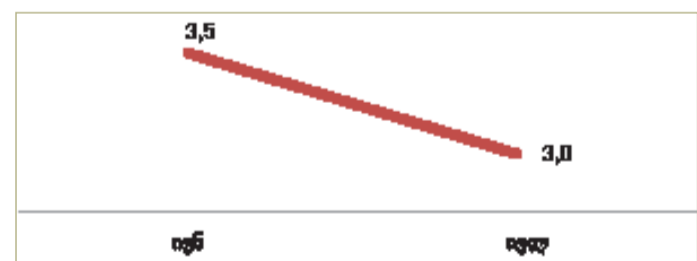

წყარო: სასტატი

ძირითადი საქსპორტო ბაზრები (2015 წელი)

საბაზრო საბაზრო ფასები თვეების მიხედვით - 2015 (ლარი/კგ)

ფინანსური მაჩვენებლები*

ფართობი (ბაღი)	13ა
საწყისი საინვესტიციო კაპიტალი	33 980 ლარი
უკუგების პერიოდი	მე-6 წელი
IRR (8 წელი)	25 %